

Česká společnost pro studium Aristotela a jeho myšlenkového odkazu

ve spolupráci s

Oddělením pro studium antického a středověkého myšlení Filosofického ústavu AV ČR

vás zve na již tradiční kolokvium s diskusním tématem

ARISTOTELÉS A PŘÍČINY

Kolokvium se uskuteční 6. května 2016 v Konferenčním centru Filosofického ústavu

Filosofický ústav AV ČR, Jilská 1, Praha 1 (přízemí, přes dvůr vpravo).

PROGRAM:

9:00 – 10:00

Antonín Šíma: Čísla a první příčiny jsoucích věcí v *Metafyzice* M 6 (1080a15-b4)

Josef Moural: Příčiny v *Metafyzice* Lambda

10:10 – 11:30

Kryštof Boháček: Aristotelova reflexe tragického konceptu příčiny

Filip Svoboda: Αἴτια a σοφία v knize A Aristotelovy *Metafyziky*

Josef Petrželka: Aristotelova temná energie: Aithér jako příčina pohybu

11:40 – 12:40

Pavel Hobza: Příčiny a fysis v hippokratovských spisech

Václav Němec: Principy a příčiny podle Aristotela a Tomáše Akvinského

PAUZA NA OBĚD

14:00 – 15:00

Lukáš Lička: Causa terminativa: pátý typ příčiny

Miroslav Hanke: Inference jako mentální kauzace: Hurtado, Arriaga, Oviedo

15:00

Závěrečná diskuse

ABSTRAKTY

Antonín Šíma: Čísla a první příčiny jsoucích věcí v Metafyzice M 6 (1080a15-b4)

Příspěvek se zaměří na překladové problémy a výklad souvětí v Met. M,6,1080a15-b4, které se věnuje rozdělení čísel podle „druhů“ jednotek. Dále se příspěvek pokusí vysvětlit vztahy mezi jednotkami a čísly (1) z pohledu aristotelských příčin, (2) z pohledu toho, co Aristotelés říká o příčinách u pythagorejců (Met. A,5,985b25-986a13), a (3) naznačit význam čísel jako příčin jsoucích věcí v rané Akademii, o jejichž názorech Aristotelés na daném místě referuje.

Kryštof Boháček: Aristotelova reflexe tragického konceptu příčiny

Příspěvek si položí otázku, v jakém smyslu a nakolik vznikl Aristotelův koncept příčiny v diskusi s konceptem tragickým. Východiskem bude role a význam příčiny pro attické drama a rétoriku, následně bude tento koncept konfrontován s konceptem aristotelským, zejména s ohledem na sféru *ef hémín*.

Filip Svoboda: Αἴτια a σοφία v knize A Aristotelovy Metafyziky

Aristotelés v knize A Metafyziky pojednává o moudrosti, a mohli bychom také říci, že i o vymezení filosofie samotné, jak může být patrné např. z pasáže Met. 981b 27 – 29. Zde zároveň poměrně explicitně označuje příčiny a počátky za předmět zkoumání moudrosti. Není tedy divu, že pojem příčiny je pro jeho filosofické myšlení pojmem centrálním. Zdá se tedy, že chceme-li pochopit, co Aristotelés míní moudrostí, popř. filosofií, nelze problematiku příčin opomenout.

Josef Petrželka: Aristotelova temná energie: Aithér jako příčina pohybu

Příspěvek se zaměří na samotnými současnými fyziky a kosmology připomínanou analogii mezi Aristotelovým aithérem a tzv. temnou energií. Cílem bude poukázat na shody a rozdíly nejen věcné, nýbrž také a především metodologické, a snad i naznačit, že Aristotelovo zavedení pátého elementu ("prvního tělesa"), jež je mu často vytýkáno, lze z metodologického hlediska do jisté míry ospravedlnit.

Pavel Hobza: Příčiny a fysis v hippokratovských spisech

Často se předpokládá, že pojmy příčina a *fysis* zavedli předsókratici. Při bližším pohledu se však zdá, že to byli spíše až hippokratovští lékaři. Kromě toho se pokusím ukázat, že koncepce příčinnosti u nich vychází z jejich pojetí *fysis*.

Lukáš Lička: Causa terminativa: pátý typ příčiny

Příspěvek se zabývá konceptem terminativní kauzality (*causa terminativa* či *causa sine qua non*), který se objevuje u některých filosofů 13. stol. (pozornost zaměříme především na Petra Olivioho). Koncept byl navržen jako odpověď na problém tzv. ascendenční kauzality: jak mohou ontologicky nižší entity jako tělesa působit na vyšší entity jako jsou duševní mohutnosti? Příspěvek zkoumá, v jakém vztahu je terminativní příčina k tradiční čtveřici aristotelských příčin. Pokusíme se dokázat, že se nejedná se o pátý typ příčiny (jak by tvrdil Scotus), ale spíše o zvláštní typ účinné příčiny.